

Vad säger lagen om förvildade katter?

Bestämmelser om förvildade katter ingår i flera lagar, bland annat i djurskyddslagen (247/1996), jaktlagen (615/1993) och hälsoskyddslagen (763/1994).

Enligt 5 § i djurskyddslagen får djur som tagits om hand inte lämnas utan skötsel eller överges. Enligt 85 § i jaktlagen är det uttryckligen förbjudet att utsätta och överge katter som tagits till husdjur. Både enligt djurskyddslagen och i jaktlagen är övergivande av katter en straffbar gärning.

Enligt 15 § i djurskyddslagen är det kommunens uppgift att se till att inom dess område ordnas tillfällig skötsel av herrelösa hundar och katter samt motsvarande små sällskaps- och hobbydjur som påträffas och tas om hand. Omhändertagna djur ska förvaras minst 15 dagar, varefter kommunen har rätt att sälja djuret, överlåta det på annat sätt eller avliva det. I 15 § i detaljmotiveringarna till regeringens förslag till djurskyddslag (RP 36/1995) konstateras följande om förvaringstiden för djur: "Enligt propositionen är förvaringstiden den minimitid som borde förflyta innan de åtgärder som avses i bestämmelsen kan vidtas. På fasttagna förvildade katter kunde ändå tillämpas de bestämmelser som ingår i jaktlagen".

Jaktlagen gäller enligt 1 § i lagen förutom jakt också bland annat fångst och dödande av icke fredade djur. I 5 § i lagen uppräknas vilja arter som räknas som vilt och icke fredade djur. Enligt 3 mom. i paragrafen ska stadgandena om icke fredade djur tillämpas på förvildade katter. Om fångst och dödande av icke fredade djur bestäms närmare i kapitel 7 i lagen.

Enligt 48 § i jaktlagen har den som äger eller innehar ett område rätt att fånga eller döda icke fredade djur som befinner sig på hans område. Motsvarande rätt har också den som innehar ett avtal om jaktarrende och den som fått jakttillstånd på området. Också en byggnads ägare eller innehavare har rätt att fånga eller döda ett icke fredat djur, om djuret påträffas i byggnaden eller på dess gårdsområde. Vid fångsten och dödandet av icke fredade djur ska iakttas de krav som fastställs om detta i både jakt- och djurskyddsbestämmelserna. Enligt jaktlagen har man alltså rätt att fånga och döda förvildade katter, men ingen skyldighet att göra det.

I 31 § i hälsoskyddslagen bestäms om utrotning av skadedjur som orsakar sanitär olägenhet. Som skadedjur räknas bland annat förvildade katter. Skadedjur som förökar sig okontrollerat kan förorsaka sanitära olägenheter på flera olika sätt. Sjukdomsalstrare som förökar sig i djuren kan smitta till människor och förorsaka sjukdomar. Om skadedjuren bygger bo inomhus kan de försämra den allmänna hygien i lokalerna.

Kommunens hälsoskyddsmyndighet kan ålägga ägaren till eller innehavaren av en fastighet eller ett allmänt område (kommunen eller staten) att vid behov utrota skadedjur som medför sanitär olägenhet i en fastighet eller ett offentligt område. Kommunens hälsoskyddsmyndighet kan alltså påföra ett åliggande också för det organ i kommunen som administrerar offentliga områden. Dessutom kan kommunens hälsoskyddsmyndighet bestämma om nödvändiga åtgärder för utrotande av skadedjur i kommunen i allmänhet, ifall skadedjuren anses sprida sjukdomar eller medföra annan sanitär olägenhet. Bestämmelsen kan gälla både privata och offentliga fastigheter eller områden.

Hur skiljer man mellan en förvildad katt och ett keldjur som rymt?

I djurskyddslagen och jaktlagen definieras inte närmare, när en katt kan anses vara förvildad. Riksdagens jord- och skogsbruksutskott har i sitt betänkande till regeringens proposition till jaktlag (JsUB 7/1993 rd) konstaterat, att en förvildad katt kan identifieras bland annat på basis av yttre

kännetecken, sitt beteende och sitt habitat. Utskottet har ansett, att en katt som hämtar sin föda i naturen, utanför sitt eget gårdsrevir, kan betraktas som förvildad.

Enligt Eviras åsikt bör man ändå alltid noga från fall till fall bedöma, om det är fråga om ett sällskapsdjur som rymt från sin ägare eller en förvildad katt som lever för sig själv i naturen. Vid bedömningen av katten ska man från fall till fall studera dess yttre kännetecken, dess beteende och habitat. En förvildad katt är exempelvis vanligen mer ovårdad till sitt yttre än en tamkatt. Den förvildade kattens päls kan se ovårdad ut och vara smutsig, katten kan ha skråmor eller andra skador, den kan vara mager och uppvisa tecken på virussjukdomar eller yttre parasiter som lätt smittar från katt till katt. En förvildad katt som lever för sig själv i naturen brukar vanligen vara rädd för människor och ofta även aggressiv. Man bör ändå observera, att också katter som varit på rymmen under ganska kort tid snabbt kan få samma yttre kännetecken och liknande beteende som en förvildad katt.

Hur ta fast, transportera och förvara en katt som påträffas i naturen

Om man efter en noggrann bedömning konstaterar att en katt är förvildad, har kommunen enligt de ovan uppräknade bestämmelserna i jaktlagen och motiveringarna till 15 § i djurskyddslagen ingen skyldighet att förvara katten i femton dygn, utan den kan avlivas omedelbart. Utgångspunkten för 15 § i djurskyddslagen är alltså att skötsel ska ordnas för djur som tillfälligt kommit bort från sin ägare. Däremot ska skötseln eller avlivandet av förvildade katter skötas på något annat sätt.

För den som tar fast en katt kan det vara svårt att bedöma, om katten är en huskatt eller en förvildad katt. Då är det klokast att föra katten till det förvaringsställe kommunen anvisar, där man också kan undersöka om katten eventuellt har en tatuering eller ett mikrochip. Om en katt som hämtats till förvaringsstället konstateras vara förvildad, kan den avlivas med hänvisning till jaktlagen, och den förvaringstid som fastställs i 15 § 2 mom. i djurskyddslagen behöver inte tillämpas. Det är bäst att avliva katten också i en situation där förvaringen skulle förorsaka den förvildade katten sådant onödigt lidande som förbjuds enligt djurskyddslagen.

Beträffande kostnaderna för infångandet av förvildade katter konstaterar Evira, att det varken för kommuner eller andra instanser har fastställts någon skyldighet att fånga eller transportera förvildade katter till hittedjurshuset. Kommunen kan ändå frivilligt stå till buds med eller köpa hämttjänster för hittedjur, och i praktiken gör också många kommuner detta.

Skadade eller sjuka katter som påträffas i naturen

Om en katt som påträffas i naturen är skadad, sjuk eller annars i hjälplöst tillstånd, ska upphittaren vidta de åtgärder som anges i 14 § i djurskyddslagen. Enligt 14 § i djurskyddslagen ska den som påträffar ett husdjur som är sjukt, skadat eller annars i hjälplöst tillstånd eller något annat djur som omhändertagits av människor, själv hjälpa djuret eller göra anmälan om det till djurets ägare eller skötare eller till kommunalveterinären, den tjänsteinnehavare som utövar tillsyn över hälsoskyddet i kommunen eller polisen. Om det är oskäligt svårt att anträffa en person som nämns i 2 mom. och om djuret är i sådant tillstånd att det är uppenbart grymt mot djuret att hålla det vid liv, får det avlivas. Enligt samma paragraf ska man också försöka hjälpa vilda djur som är sjuka, skadade eller annars i hjälplöst tillstånd. Om djuret ändå är i sådant tillstånd att det är uppenbart grymt mot djuret att hålla det vid liv, ska djuret avlivas eller avlivningen ombesörjas.